

Nr 179.

Av herr **Lundqvist m. fl.**, angående nedbringande av räntan å vissa lån från pensionsförsäkringsfonden.

Under efterkrigsåren 1918—1920 gjorde sig behovet av elektrisk energi för såväl belysning som kraft alltmera gällande på landsbygden. Trots de stora kostnader, som voro förenade med en sådan radikal omläggning av belysnings- och kraftförsörjningen, igångsattes då också runt om i landet arbetet med elektrifieringen.

För att handha arbetet med nätens utbyggande och distributionens omhänderhavande samt för träffande av avtal med kungl. vattenfallsstyrelsen om energilieferans bildades i flertalet fall ekonomiska föreningar (distributionsföreningar). Till täckande av kostnaderna för anläggningens utförande fingo dessa föreningars medlemmar teckna andelar.

För att en elektrifiering över huvud taget skulle kunna komma till stånd, var oftast en första nödvändig förutsättning, att även jordbrukarna anslöto sig som medlemmar och tecknade andelar. Jordbrukarna, större och mindre, torde sålunda flerstädes ha kommit att bilda underlaget för distributionsföreningarnas tillkomst.

För att få erforderligt rörelsekapital upptogo sedan distributionsföreningarna lån antingen hos kungl. pensionsstyrelsen, mot kommunens borgen, eller hos länssparbanker eller annorstädes. Lånen hos kungl. pensionsstyrelsen torde i regel ha bundits för en tid av 20—25 år med en fast ränta av 6 %.

Sedan distributionsföreningarna sålunda trätt i verksamhet och den elektriska energien gjort sitt intåg på landsbygden, visade det sig emellertid snart, att den elektriska energien, hur god tjänare den än var, ställde sig ganska dyrbar för förbrukarna. De dryga räntorna och amorteringarna å anläggningsskapitalet utgjorde en kännbar andel i de enskilda medlemmarnas kostnad för den elektriska kraftförbrukningen. Dessutom kom jordbrukskrisen, som gjorde de elektriska avgifterna ytterligare betungande för jordbrukarna. Föreningarna blevo därför tvungna att hålla energipriset så lågt som möjligt, vilket åter medförde, att några medel knappast blevo över för underhålls- och reparationsarbeten, varav å andra sidan behov snart började göra sig gällande, då kristidens zink- och järnledning blev utdömda.

På grund av anförda förhållanden blevo distributionsföreningarnas styrelser därför i många fall nödsakade att senare göra hemställan till pensionsstyrelsen om utsträckning av amorteringstiden och nedsättning av låneräntan. Amorteringstiden torde också i många fall ha utsträckts ytterligare 15—20 år, men räntesänkningen lär i regel ha stannat vid $\frac{1}{4}$ %. Enligt vad uppgivits ha länssparbankerna under tiden utan ansökan betydligt reducerat räntan på sina lån till distributionsföreningarna.

Av de lån, som till ovan angiven hög ränta upptogos under de första efterkrigsåren, äro många ännu obetalda, såsom närmare framgår av här bifogade förteckning över samtliga hos pensionsstyrelsen nu befintliga lån till elektiska distributionsföreningar mot kommunal borgen.

De höga räntekostnaderna för dessa gamla lån betyda för distributionsföreningarna och dessas medlemmar alltjämt en kännbar belastning. På grund härav och då det i fråga om här berörda lån i de allra flesta fall gäller enskilda personer i mycket blygsam ekonomisk ställning, synes det vara i hög grad behjärtansvärt, om en ytterligare sänkning av räntan för dessa äldre lån kunde komma till stånd. Då sparbanker liksom åtskilliga andra institut redan tidigare utan ansökan sänkt sina motsvarande räntor, är det naturligt, att dessa föreningar och deras medlemmar ha mycket svårt förstå, att icke även beträffande här ifrågavarande lån räntan skulle och borde mer än hittills skett kunna anpassas efter det numera utomordentligt låga ränteläget.

Riksdagen har vid olika tillfällen tidigare haft att i anledning av i ärendet väckta motioner ta ställning till frågan om räntan å lån från pensionsförsäkringsfonden.

Någon framställning till Kungl. Maj:t om sänkning av räntan har i dessa fall icke kommit till stånd. Vederbörande utskott ha erinrat om att förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden måste ordnas med hänsyn till det ändamål, för vilket fondmedlen uppsamlades, och att följaktligen för pensionsförsäkringen främmande synpunkter härvid icke finge göra sig gällande. Utskotten ha emellertid samtidigt framhållit önskvärdheten av och även räknat med — enligt vad det vill synas av utlåtandena — att jämkningar successivt skulle vidtagas i lånevillkoren i all den utsträckning detta kunde ske utan att rubba de ekonomiska grunderna för fondförvaltningen. Av vad ovan anförts och av den bifogade förteckningen framgår emellertid, att åtminstone vad gäller lån av här ifrågavarande slag inträdd lättnad varit skäligen obetydlig.

I de framställningar, som tidigare gjorts till riksdagen, synes det vidare åtminstone till övervägande grad ha gällt lån till *kommuner*. I nu förevarande fall gäller det åter *enskilda personer*, av vilka f. ö. stora flertalet befinner sig i svag ekonomisk ställning. På grund härav och då denna fråga för berörda låntagare alltjämt är av stor ekonomisk betydelse, synes det vara motiverat, att riksdagen icke vidbliver tidigare intagen avvaktande hållning utan nu gör en direkt hänvändelse i frågan till Kungl. Maj:t.

I anledning av den uppfattning, som tidigare uttalats från pensionsfullmäktiges sida, må det i detta sammanhang erinras därom, att det ingalunda torde vara säkert, att en alltför stark återhållsamhet från fondförvaltningens sida i fråga om räntesänkning i det långa loppet är till fördel för försäkringsfonden och de försäkrade. Uteslutet synes nämligen icke vara — under förutsättning att lånemöjligheterna framdeles bli relativt goda — att låntagarna,

om fondförvaltningen för en väsentligt mer restriktiv politik i här förevarande avseende än andra penninginstitut, i större utsträckning vända sig till dessa senare. Det bör kanske även framhållas, att i de fall det här närmast gäller, kommunerna ställt borgen för lånen och att förlustrisken därför är ingen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av åtgärder för skäligt nedbringande av räntan å de lån, som under efterkrigsåren utlämnats från pensionsförsäkringsfonden till de elektriska distributionsföreningarna.

Stockholm den 21 januari 1938.

R. Lundqvist.

Ernst V. Olsson,
Staxäng.

T. G. v. Seth.

Nils V. Sandström.

Ewald Lindmark.

N. E. Nilsson.

Lån till elektriska distributionsfö-

N a m n	Borgenskommun	Bev. den	Ursprungligt lånebelopp
Össeby-Garns elektriska distr.-förening u. p. a.	Angarns Vada Össeby-Garns	31 mars 1919	150 000: —
Hallens elektriska aktiebolag.....	Alsens Hallens Marby Mattmars Sunne	31 maj 1918	500 000: —
Sotenäs elektriska distr.-förening u. p. a.	Askums Tossene	6 aug. 1919	180 000: —
Gåsinge-Dillnäs elektriska distr.-förening u. p. a.	Gåsinge Dillnäs Kattnäs	26 juni 1934	105 000: —
Lantbrukarnas elektriska aktiebolag...	Kumla Hardemo Viby Kräcklinge Täby Vintrosa Hackvads Edsbergs Gällersta Hallsbergs	6 mars 1919	1 000 000: —
Ekerö västra elektriska distr.-förening u. p. a.....	Ekerö	27 maj 1920	83 000: —
Ekerö-Lovö elektriska distr.-förening u. p. a.	Ekerö Lovö	18 juni 1920	92 000: —
Essunga elektriska förening u. p. a....	Essunga	6 aug. 1919	100 000: —
Estuna elektriska distr.-förening u. p. a.	Estuna	6 aug. 1919	150 000: —
Foss och Håby elektriska distr.-förening u. p. a.....	Foss Håby	16 febr. 1920	225 000: —
Frustuna elektriska distr.-förening u. p. a.	Frustuna	27 mars 1920	100 000: —
Färentuna-Hilleshögs elektriska distr.-förening u. p. a.	Färentuna Hilleshögs	22 juli 1926	120 000: —
Näsaforsens Kraftaktiebolag.....	Föllinge	16 mars 1925	350 000: —
Gryts elektriska distr.-förening u. p. a.	Gryts	18 juni 1918	125 000: —
Torsby-Harestads elektriska distr.-förening u. p. a.....	Torsby Harestads	6 aug. 1919	160 000: —
Hede elektriska aktiebolag.....	Hede	4 maj 1925	97 000: —
Husby-Långhundra elektriska distr.-förening u. p. a.	Husby-Långhundra Vidbo	28 april 1924	87 000: —
Vagnhärads elektriska distr.-förening u. p. a.	Hölö Trosa-Vagnhärads	2 okt. 1919	187 000: —
Ålberga elektriska distr.-förening u. p. a.	Kåla	27 mars 1920	80 000: —
Lohärads elektriska distr.-förening u. p. a.	Lohärads Malsta	10 dec. 1919	150 000: —

eningar (mot kommunal garanti).

Ränta	Dag för lånets slutbetalande	Kvarstående lånebelopp 1 jan. 1938	A n m ä r k n i n g a r
5½ % (ursprungl. 5¾ %).	30 juni 1949	58 354: 75	Lånetiden ursprungl. 20 år. Förlängdes d. 7 febr. 1933 till 30 år. (För. erbjöds vid lånets bevilj. 6 % med konv. eft. 10 år, men avböjde.)
5¼ % (ursprungl. 5½ %).	30 dec. 1953	265 814: 23	Lånetiden ursprungl. 25 år. Förlängdes den 13 dec. 1932 till 35 år.
5¾ %	31 dec. 1940	41 291: 71	
3,85 % med konv.- rätt eft. 10 år.	30 juni 1954	93 837: 12	
5 % (ursprungl. 5¾ %).	30 juni 1939	148 352: 99	I samband med återbet. av Gräve k:ns andel per 1 juli 29 (kr. 20 160: 41), sänktes räntan av fullmäkt. den 16 maj 1929 till 5 %. (Bolaget erbjöds vid lånets beviljande 6 % ränta med konv. eft. 10 år men avböjde.)
4,6 % (ursprungl. 6 % med konv.-rätt eft. 10 år).	30 juni 1950	39 746 :64	I samband med konvertering av lånet den 9 sept. 1930 förlängdes lånetiden med 10 år. (Från 20 år till 30 år.)
4½ % med konv.- rätt eft. 15 år (ur- sprungl. 6 % med konv. eft. 10 år).	30 juni 1950	45 391: 46	I samband med konvertering av lånet den 5 maj 1931 förlängdes lånetiden från 20 år till 30 år.
5¾ %	30 juni 1940	22 939: 81	
5¾ %	31 dec. 1939	23 574: 92	
5¾ %	31 dec. 1939	35 362: 12	
6 %	30 juni 1940	23 304: 41	
4,35 % (ursprungl. 5 %).	30 juni 1946	49 949: 13	Lånetiden ursprungligen 15 år. Förlängdes den 21 jan. 1936 till 20 år.
5 % (ursprungl. 5¼ %).	30 dec. 1955	230 028: 14	Bol. erbjöds 5½ % med konv. eft. 10 år. Lånetiden ursprungl. 20 år. Förlängdes den 7 april 1933 till 30 år.
5½ %	31 dec. 1939	19 312: 22	
5¾ %	31 dec. 1939	25 146: 43	
5¼ %	30 juni 1945	50 863: 26	Bolaget erbjöds 5½ % ränta med konv.-rätt eft. 10 år men föredrog fasta räntan (5¼ %).
5,1 %	30 juni 1944	40 591: 27	Föreningen erbjöds 5½ % ränta med konv.rätt eft. 10 år men föredrog den fasta räntan (5,1 %).
5¼ % (ursprungl. 5¾ %).	31 dec. 1947	74 268: 15	Lånetiden ursprungl. 15 år. Förlängdes den 30 nov. 1927 till 28 år.
6 %	30 juni 1940	18 643: 78	
5¾ %	31 dec. 1939	23 574: 92	

(Forts.) Lån till elektriska distributionsfö-

N a m n	Borgenskommun	Bev. den	Ursprungligt lånebelopp
Markim-Orkesta elektriska distr.-förening u. p. a.	Markims Orkesta	27 maj 1920	75 000:—
Myssjö-Ovikens Kraftaktiebolag	Myssjö Ovikens	19 mars 1923	100 000:—
Mörkö elektriska distr.-förening u. p. a.	Mörkö	19 okt. 1920	110 000:—
Finsjö Kraftaktiebolag	Ålems	31 maj 1918	225 000:—
Finsjö Kraftaktiebolag	Mörlunda	31 maj 1918	150 000:—
Norrbottnens elektricitetsförening u. p. a.	Norrbottnens läns landsting	6 aug. 1919	500 000:—
Sånga och Skå elektriska distr.-förening u. p. a.	Sånga	16 nov. 1925	70 000:—
D:o d:o	Skå	16 nov. 1925	70 000:—
D:o d:o	Sånga	20 mars 1931	55 000:—
Skånella elektriska distr.-förening	Skå Skånella	2 okt. 1919	102 000:—
Stigtomta nya elektr. distr.-förening u.p.a.	Stigtomta	10 dec. 1919.	113 940:—
Föreningen Edsbergs Egna Hem u. p. a.	Sollentuna	26 aug. 1922	35 000:—
Turebergs Villaägareförening	Sollentuna	6 mars 1919	25 000:—
Spånga västra elektriska distr.-förening u. p. a.	Spånga	26 aug. 1922	50 000:—
Brännkyrka elektriska distr.-aktiebolag.	Stockholms stad	21 dec. 1934	300 000:—
Härjeåns Kraftaktiebolag	Svegs	3 april 1922	500 000:—
	Svegsmons köping		
Söderby-Karls elektriska distr.-förening u. p. a.	Söderbykarls	23 aug. 1920	120 000:—
Torshälla stads östra distr.-förening.	Torshälla stad	31 mars 1919	30 000:—
Norra Värmdö elektriska distr.-aktiebolag	Värmdö	30 jan. 1923	60 000:—
Västerbottens läns elektriska förening u. p. a.	Västerbottens läns landsting	7 april 1933	1 320 694: 34
Vätö elektriska distr.-förening u. p. a.	Vätö	30 jan. 1924	110 000:—
Ytterhogdals elektriska kraftaktiebolag	Ytterhogdals	19 okt. 1920	85 000:—

eningar (mot kommunal garanti).

Ränta	Dag för lånets slutbetalande	Kvarstående lånebelopp 1 jan. 1938	A n m ä r k n i n g a r
3,9 %	30 juni 1940	16 998: 50	Lånet konverterades den 28 febr. 1934 ursprungl. ränta 6% med konv.-rätt eft. 10 år).
4¾ %	30 juni 1943	40 190: 49	Bolaget erbjöds 5 % ränta med konv.rätt eft. 10 år men föredrog att binda lånet mot 4¾ % för hela lånetiden.
6½ %	31 dec. 1940	26 440: 36	
5½ %	31 dec. 1938	17 846: 26	
5½ %	31 dec. 1938	11 897: 55	
5¾ %	30 juni 1940	69 800: 69	
4,35 %	30 juni 1950	63 858: 99	Den 28 febr. 1936 förlängdes lånetiderna från 20 år till 30 år för ett delbelopp av kr. 70 909: 43 i samband med räntesänkning från 5¾ % till 4,35 % betr. detta belopp.
5 %	31 dec. 1945	32 426: 15	Den 4 dec. 1931 förlängdes lånetiderna från 15 år till 20 år mot samma ränta. D:o d:o.
5 %	31 dec. 1945.	32 426: 15	
4½ % med konv.-rätt eft. 15 år.	30 juni 1951	43 224: 02	
5¾ %	31 dec. 1939	9 744: 16	Föreningen har utöver fastställd amortering avbetalat kr. 40 000: — jämte ¼ % tilläggsränta fr. o. m. 18 okt. 1919 t. o. m. 7 april 1920.
5¾ %	30 juni 1940	26 137: 73	
4¾ %	30 juni 1942	11 985: 54	Föreningen erbjöds 5 % ränta med konv.-rätt eft. 10 år men föredrog att binda lånet för hela lånetiden mot den lägre räntan.
5¾ %	30 juni 1939	3 929: 06	Föreningen erbjöds 6 % ränta med konv.-rätt eft. 10 år men föredrog den lägre räntan för hela lånetiden.
4¾ %	31 dec. 1942	17 122: 35	Föreningen erbjöds 5 % ränta med konv.-rätt eft. 10 år men föredrog den fasta räntan för hela lånetiden.
3 % med konv.-rätt eft. 10 år.	30 dec. 1954	265 491: —	
5½ %	30 juni 1942	74 246: 07	Bolaget erbjöds 5¾ % ränta med konv.-rätt eft. 10 år men avböjde.
5¼ % (ursprungl. 5½ %).	31 dec. 1961	275 008: 70	För ett delbelopp å 275 000 kr. jämte annuiteter därå för åren 1925—27 sänktes räntan den 4 maj 1925 till 5¼ % mot det att lånetiden utsträcktes från 20 till 39 år.
6¼ %	31 dec. 1940	28 404: 26	
5¾ %	30 juni 1939	4 715: 12	
4¾ %	31 dec. 1952	31 948: 44	Lånetiden ursprungligen 20 år. Den 13 dec. 1932 förlängdes den till 30 år. Bolaget erbjöds vid lånets bev. 30 jan. 1923 5 % ränta med konv. eft. 10 år men avböjde.
5,1 %	30 juni 1949	1 040 175: 14	Sammanslagning av åtskilliga under åren 1918—23 beviljade ån å ursprungl. tillhoppa kr. 2 515 000: —. Föreningen erbjöds 5½ % ränta med konv. eft. 10 år men avböjde.
5¼ %	30 juni 1941	35 042: 70	
6½ %	31 dec. 1940	20 431: 20	

(Forts.) Lån till elektriska distributionsfö-

N a m n	Borgenskommun	Bev. den	Ursprungligt lånebelopp
Österlövsta elektriska aktieföretag	Österlövsta	23 aug. 1920	75 000: —
D:o d:o	»	19 mars 1923	75 000: —
Österåkers elektriska distr.-förening u. p. a.....	Österåkers	27 mars 1920	140 000: —
D:o d:o	»	18 jan. 1934	30 000: —

eningar (mot kommunal garanti).

Ränta	Dag för lånets slutbetalande	Kvarstående lånebelopp 1 jan. 1938	A n m ä r k n i n g a r
6 ¹ / ₄ % 4 ³ / ₄ %	31 dec. 1940 30 juni 1943	17 752: 62 30 142: 78	Bolaget erbjöds 5 % ränta med konv. eft. 10 år men avböjde.
5 ³ / ₄ % (ursprungl. 6 %).	30 juni 1950	61 062: 82	
3,9% med konv.-rätt eft. 10 år.	30 dec. 1953	25 683: 74	Lånetiden ursprungligen 20 år. Den 31 okt. 1932 utsträcktes den till 30 år.

Stockholm den 13 januari 1938.

Erik Malm.